

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

MATEJ JUG

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športno treniranje - nogomet

POZNAVANJE PRAVIL NOGOMETNE IGRE V POVEZAVI S TAKTIKO MOŠTVA

DIPLOMSKO DELO

MENTOR: izr. prof. dr. Marko Šibila

SOMENTOR: asist. dr. Marko Pocrnjič

RECENZENT: doc. dr. Stanislav Pinter

Avtor: Matej Jug

Ljubljana, 2016

ZAHVALA:

Zahvaljujem se dr. Marku Šibili za mentorstvo, somentorju dr. Marku Pocrnjiču za strokovno pomoč in nasvete in vsem, ki so mi tako ali drugače pomagali pri študiju in izdelavi te diplomske naloge.

Posebna zahvala gre celotni družini, ki mi je vseskozi nudila maksimalno podporo in razumevanje.

ŠE ENKRAT HVALA VSEM!

KLJUČNE BESEDE: pravila nogometne igre, taktika moštva, trener, poštena igra

Poznavanje pravil nogometne igre v povezavi s taktiko moštva

Matej Jug

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2016

Športno treniranje, nogomet

Število strani; 51, število grafov; 16, število virov; 8, število prilog; 1

IZVLEČEK:

Kot mednarodni nogometni sodnik opažam, da je na tekmah različnih nivojev tekmovanja veliko nogometašev in trenerjev slabo seznanjenih s pravili nogometne igre. Zaradi tega pogosto prihaja tudi do nepotrebnih konfrontacij s sodniki.

Cilj in namen diplomske naloge je bil dokazati, da bi se z detajlnim poznavanjem pravil nogometne igre pokazal tudi napredek pri boljšemu razumevanju same igre in posledično učinkovitejšemu taktičnemu pristopu moštva, oziroma posameznih akterjev tekme.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo ugotavljali, kako trenerji na različnih nivojih tekmovanja poznajo pravila nogometne igre in koliko jih dejansko uporabljajo pri taktiki svojega moštva. Postavljene teze smo podkrepili z nekaterimi praktičnimi primeri. Dotaknili smo se tudi »fair play« in se vprašali, ali je poznavanje pravil igre in izkoriščanje le-teh pri taktiki moštva in posledično uspehu ekipe dopustno z vidika poštene igre-fair play.

KEY WORDS: laws of the game, tactic of the team, coach, fair play

Interplay between the knowledge of laws of the game and tactics of the team

Matej Jug

University of Ljubljana, Faculty of sports, 2016

Sports training, football

Pages; 51, pictures; 16, bibliography sources; 8, number of appendices: 1

ABSTRACT:

Based on experience as an international football referee I found out that a lot of players and coaches at different levels of competitions have lack of knowledge detailed about laws of the game. The consequences are often unnecessary confrontations with referees.

The aim and purpose of the thesis is to prove that understanding the laws of the game in details leads to the progress in reading the game and as a consequence to better tactical approach of the team or individual.

With survey questionnaire method I tried to find out coaches' knowledge of laws of the game and their usage as a tactical approach of their teams. In addition I was observing whether it would still be acceptable from the fair play aspect that someone uses his knowledge solely with an intention to have benefit out of this. I also proved it with some practical examples.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	7
1.1	PRAVILA NOGOMETNE IGRE - PNI	8
1.2	»FAIR PLAY«	14
1.3	TAKTIKA	19
1.4	Posamična taktika	20
1.5	Skupinska taktika	20
1.6	Moštvena taktika	20
1.7	TRENER	22
1.8	PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE.....	27
2	METODE DELA.....	29
2.1	PREIZKUŠANCI.....	29
2.2	PRIPOMOČKI	29
2.3	POSTOPEK.....	29
3	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	30
3.1	ANALIZA REZULTATOV VPRAŠALNIKA	30
3.2	PREVERJANJE HIPOTEZ	36
4	SKLEP.....	42
4.1	POSAMEZNI PRIMERI IZ POZNAVANJA PRAVIL	43
5	VIRI.....	49
6	PRILOGE.....	50

1 UVOD

Na najvišjem nivoju, pri najboljših igralcih, moštvih, kjer so vsi segmenti nogometne igre analizirani in izkoriščeni do potankosti, so razlike v kvaliteti minimalne. Napake si na tem nivoju ne smeš privoščiti, oziroma moraš znati izkoristiti vsako napako nasprotnika v svojo dobrobit. Najboljši se torej od vseh ostalih ločijo samo v detajlih. Prav te malenkosti pa največkrat odločijo tekmo, oziroma pripomorejo h končnemu uspehu. Eden od pomembnih segmentov nogometne igre je tudi poznavanje pravil in uporaba le-teh v praksi. Osebnostno trdim, da je zelo pomemben faktor pri uspehu posameznika oz. ekipe

Poznati pravila nogometne igre je ena od ključnih stvari za uspešno igranje le-tega, bodisi na amaterskem ali profesionalnem nivoju. Pravila se z razvojem nogometne igre nenehno spreminjajo. Pobudniki sprememb so največkrat igralci in trenerji, ki z iskanjem novih rešitev in strategij v nogometni igri želijo priti do uspeha. Velikokrat pozabijo na »fair play« in so pri dosegu zastavljenega cilja brezkompromisni. Na vse te spremembe pa FIFA (Federation Internationale de Football Association) in IB (International Football Association ali skrajšano Board) tekoče reagira, ter z modifikacijo pravil in dodatnimi navodili in pojasnili poizkuša zatreti nove prihajajoče trende. Štiri britanske zveze - Anglije, Škotske, Irske in Walesa in FIFA tvorijo Board. Spremembe so najbolj vidne pri taktiki moštva, večji dinamičnosti igre, infrastrukturi stadionov, opremi igralcev; najmanj pa pri sami tehniki igralcev. Vsekakor pa so spremembe pravil pozitivno vplivale na nogomet, saj je nogomet postal veliko bolj dinamičen in bolj gledljiv. Prisotno je več akcije, kar zagotovo navdušuje navijače. Pri vsem tem pa je zelo pomembno, kako pravila in trende poznamo in kako si jih tolmačimo. Tu mislimo tako na sodnike, kateri direktno udeležujejo pravila, kot na moštva, katera ta pravila spoštujejo ali pa tudi ne ter na vse ostale, ki tekmo spremljajo in si pravila tolmačijo po svoje. Posebej pa morajo na tem področju odigrati pozitivno vlogo sodniške organizacije, ki morajo zagotoviti ustrezno in uniformno obliko pomoči nogometnim zvezam, klubom, ko govorimo o uporabi sprememb pravil in uresničitev sodobnih usmeritev na igriščih. Vse spremembe pravil so vedno v prid nogometu. Spodbujajo njegov razvoj, ga ne zavirajo, preprečujejo nasilno in grobo igro ter tako ščitijo igralce ter jim hkrati omogočijo

optimalne pogoje, da lahko pokažejo vse svoje nogometno znanje in navsezadnje, da nogomet približajo občinstvu.

1.1 PRAVILA NOGOMETNE IGRE - PNI

Zgodovina nogometnih pravil

Prvotna vloga pravil nogometne igre je bila vpeljati neka splošna načela za različne sorodne igre, ki so se igrale na univerzah in različnih klubih tekom 19. stoletja. Vendar je preteklo mnogo let, preden so bila sprejeta univerzalna pravila. Nadaljnje generacije zakonodajalcev so prečiščevale besedilo pravil, a niso spremenile njihovih osnovnih načel in etike.

Danes je vloga pravil igre skoraj popolna. Omogočajo enostavno igro, ki se lahko odvija v okviru telesnih zmožnosti posameznika. Lahko se igra kjerkoli s poceni opremo, znotraj časa in prostora, ki igralcem omogočata izpopolnjevanje svoje znanje v okvirih kolektivne igre in v zdravem okolju. Omogočajo igro, ki je lahko dovolj atraktivna za milijone gledalcev po svetu.

Dandanes igrajo nogomet milijoni ljudi po vsem svetu, ko pa so se začetniki igre odločali za univerzalna pravila igre, so imeli v mislih zadovoljiti le potrebe nekaterih angleških javnih šol in univerz. V prvih desetletjih devetnajstega stoletja so te pomembne institucije kombinirale šport z moralno vzgojo, da bi usposobile bodoče voditelje narodnega gospodarstva, vladnih in vojaških služb za odgovornost, ki je bila pred njimi.

Nogomet je bil eden izmed športov, ki so bili izbrani za krepitev telesa, preizkus hrabrosti in razvoj samodiscipline. Vsaka šola je imela svojo obliko igre, odvisna od okoliščin in zmožnosti. Londonski šoli Charterhouse in Westminster sta omejili igro na manjša dvorišča in sta bili naklonjeni igri z veliko preigravanja. Šoli Cheltenham in Rugby pa sta uporabljali za igro odprta polja in sta gojili slog igre z več prerivanja, podobno zgodnjemu nogometu ulične drhali.

Potreba za univerzalnim načinom igre se pojavlja, ko so študenti prešli na univerze. Poskusi organizacij nogometnih tekem so se končali z vesplošnim kaosom, ker so študenti iz različnih krajev igrali po pravilih iz njihovega okolja, t.j. kot so se uporabljala v javnih šolah, iz katerih so izšli. Zaradi tega je Univerza v Cambridgeu

imenovala komisijo z nalogo razviti igro, ki bi vsebovala najboljše značilnosti iger, ki so bile igrane v omenjenih javnih šolah.

Glavna dilema je bila, odločiti se med udarjanjem žoge z nogo in preigravanjem, ter med nošenjem žoge z dovoljenim telesnim napadom na nasprotnika za pridobitev posesti nad žogo. Odločitev komisije je dala prednost prvemu načinu igre, morda zaradi argumentov, da bi se dozoreli igralci v poklicih z veliko odgovornostjo sicer bali igrati iz strahu pred resnimi poškodbami.

Čeprav so bila prvotna Pravila nogometne igre (skrajšano Pravila igre ali Pravila), znana kot Cambridgeska pravila, namenjena reševanju internega problema, so postala glavni referenčni vir, ko je novoosnovana Angleška nogometna zveza leta 1863 sprejemala univerzalna pravila igre.

Nogomet se je odtlej odvrnil od grobosti, nasilja in zmešnjave, ki so bile značilnosti pouličnega nogometa in se usmeril k bolj odprti igri, ki je omogočala igralcem pokazati znanje pri nadzorovanju žoge, in ki je vzpodbujala taktični razvoj v kolektivni igri. Organizacija in znanje sta bili poglobitvi razliki med nekdanjo in sodobno obliko nogometa. (Šajn, 2007)

Nadzor nad pravili nogometne igre

V nogometu je pomembna tradicija. Nogomet je pridobil vsesplošno popularnost širom sveta ne le zaradi modrosti ustanoviteljev atraktivnega športa, ampak tudi, ker so to igro britanski vojaki, mornarji, učitelji in industrialci raznesli po velikem številu držav. Britanski prispevek je priznan tudi v sestavi telesa, ki nadzoruje pravila igre, imenovanega Board. Štiri britanske zveze - Anglije, Škotske, Irske in Walesa skupaj s FIFA-o tvorijo Board. FIFA je federacija preko 180 nacionalnih nogometnih zvez. Njeni cilji so pospeševanje razvoja in nadzorovanje nogometa, vzpodbujanje prijateljskih odnosov, preprečevanje diskriminacije in odločanje o razlikah ali morebitnih sporih, ki bi se lahko pojavili med posameznimi nacionalnimi zvezami.

Board se sestaja letno ter razpravlja in odloča o predlaganih spremembah pravil igre in o drugih zadevah, s katerimi se nanj obrne katera od njegovih članic. Od svoje ustanovitve leta 1886 s strani štirih britanskih zvez, ki se jim je leta 1913 pridružila FIFA, je bil Board izredno konservativen pri odločanju o številnih prispelih predlogih

vsako leto. Njegovo vodilo je menjati pravila le, ko obstaja pozitiven dokaz o nujnosti spremembe. Sprememba je sprejeta le, če dobi vsaj tri četrtine izmed osmih mogočih glasov, pri čemer ima vsaka izmed štirih angleških zvez po enega, FIFA pa štiri. Dejansko torej ne more priti do sprememb brez podpore FIFA-e.

V zadnjih letih pa je Board spremenil nekatera pravila, da bi se boril proti nezaželenim trendom v nogometni igri, ki odvrtačajo igralce od nogometnih tekem. Analize v osemdesetih letih so namreč pokazale zaskrbljujoč padec števila gledalcev na nogometnih tekmah, zato se je bilo potrebno tem negativnim trendom zoperstaviti. Ti trendi so namreč prevelik poudarek namenjali obrambnim taktikam in pretiranim telesnim kontaktom. Vloga vratarja je povzročala zaskrbljenost, kar je pogojevalo omejitve, katerih cilj je napraviti žogo dostopnejšo za igralce v polju. Izgubljanje časa, nasilni štarti, namerni prekrški in igranje z roko so sedaj podvrženi hudim kaznim. Board je dovolil razne eksperimente, da bi omogočil preizkus zamisli sprememb, vendar bodo morali biti rezultati kot rečeno prepričljivi, da se bo Board odločil za nadaljnje spremembe pravil (npr. izvajanje outa z nogo, igranje do prvega zadetka v primeru neodločenega rezultata itd.). Prve analize učinkovitosti že sprejetih sprememb pravil in določil pa so pokazale, da so le-te pripomogle k daljšemu času čiste igre, k večji zaščiti napadalcev in posledično k večjemu številu zadetkov. Ti pa so eden izmed glavnih nosilcev privlačnosti nogometa za gledalce.

O razmišljanjih IB so obveščene vse nacionalne zveze v obliki sprememb pravil, odločb, ki razjasnjujejo določen pogled na pravilo, inštrukcij ali nasvetov, skupaj z razlogi in pričakovanji. Včasih se je težko izogniti pravnemu jeziku, ki je težko čitljiv. Tudi zaradi tega se nenehno pojavlja potreba za interpretacijami in obrazložitvami posameznih pravil igre. (Šajn, 2007)

Prيرهanje pravil nogometne igre:

Pristojna nacionalna zveza lahko, pod pogojem, da so načela teh pravil ohranjena, dovoli spremembe pravil na tekmah igralcev pod 16 let starosti, žensk in veteranov (nad 35 let).

Dovoljene so naslednje spremembe:

- a) velikosti igrišča;
- b) velikosti, teže in materiala žoge;

- c) širine med vratnicami in višine prečke od zemlje;
- d) trajanja polčasov tekme;
- e) števila menjav.

Nadaljnje spremembe so dovoljene le s privolitvijo International Football Association Board-a. (Šajn, 2007)

Sestava pravil nogometne igre

Prvotna Pravila, sprejeta leta 1863, so bila sestavljena iz štirinajstih kratkih poglavij in osmih odločb. Danes so Pravila igre sestavljena iz sedemnajstih pravil in vrste odločb IB k posameznem pravilu, ki so splošno veljavne in obvezujoče. Za posameznim pravilom in odločbami IB in k temu pravilu se nahajajo odločbe Nogometne zveze Slovenije (NZS), ki podajajo nekatere dodatne zahteve in navodila, ki so veljavna in obvezujoča na tekmovanjih v organizaciji NZS ali področnih nogometnih zvez. (Šajn, 2015)

PRAVILO 1 - IGRISČE

Pravilo govori o min. in max. merah igrišča in njegovih delov; kazenski, vratarjev, tehnični, kotni prostor, velikosti vrat, ter drugih za tekmo predpisanih naprav na igrišču in ob njem. V pravilu so navedene tudi dovoljene podlage igrišč.

PRAVILO 2 - ŽOGA

Govori o velikosti, teži, pritisku v žogi, materialih žoge, uradnih oznakah testiranja, številu žog, zamenjavi nepravilne žoge ...

PRAVILO 3 - ŠTEVILO IGRALCEV

S tem pravilom je določeno max. in min. število igralcev, potrebnih za tekmo, število zamenjav in rezervnih igralcev na različnih nivojih, natančno je določen postopek zamenjave, dotakne pa se tudi izključenih igralcev, nadomestitve igralcev.

PRAVILO 4 - OPREMA IGRALCEV

Pravilo zajema opis osnovne obvezne opreme ter govori o dovoljeni oz. nedovoljeni opremi. Z ustrežno opremo zagotavlja varnost in zaščito igralcev ter jim tako omogoči nemoteno igranje nogometa.

PRAVILO 5 - SODNIK

Pravilo govori o glavnem, odgovornem članu sodniške ekipe ter o njegovih pooblastilih, pravicah in dolžnostih, katere izvaja pred, med in po tekmi. Sodnik skladno z navodili in PNI vodi in nadzoruje tekmo in tako zagotavlja, da vse poteka nemoteno. Kršitve, ki jih zazna s strani igralcev, rezervnih igralcev, uradnih oseb, gledalcev ali drugih akterjev, poizkuša zatreti in ustrezno sankcionirati. Gre za osebo, ki je mentalno, fizično, teoretično in praktično zelo dobro pripravljena, saj le tako lahko hitro in uspešno rešuje kompleksne situacije. Biti mora kar se da konsistentna, imeti pa mora enak kriterij do obeh moštev.

PRAVILO 6 - OSTALI SODNIKI

Poleg glavnega sodnika so glede na nivo tekmovanja, na tekme delegirani še po dva pomočnika sodnika, četrti sodnik, dodatna pomočnika sodnika ter rezervni pomočnik. Naloge vseh so nuditi pomoč sodniku na tekmi, ko je to potrebno, ko le-ta ni v ustreznem položaju, da bi lahko ocenil situacijo. Vsak posameznik pa ima še svojo primarno nalogo. Pomočniku sodnika, kateri se giba ob vzdolžni črti, je primarna naloga prepovedan položaj in prehod žoge čez vzdolžno in prečno črto. Glavna naloga dodatnega pomočnika za prečno črto je prehod žoge v vratih (gol - ne gol) ter ocena prekrškov v kazenskem prostoru v neposredni bližini ter seveda pomagati glavnemu sodniku, ko je to potrebno. Naloga četrtega sodnika med tekmo je nadzirati klopi, opravljati menjave ter biti skozi celotno tekmo v pomoč glavnemu sodniku. Vsi imajo seveda še druge dodatne zadolžitve. Delovanje sodniške ekipe mora biti kar se da usklajeno. Med njimi mora obstajati nekakšna sinergija.

PRAVILO 7 - TRAJANJE IGRE

To pravilo določa, koliko je trajanje tekme, podaljškov, koliko se nadomesti izgubljeni čas, koliko traja odmor, kdaj se tekmo podaljša oz. prekine.

PRAVILO 8 - ZAČETEK IN NADALJEVANJE IGRE

Pravilo pojasnjuje postopek žreba s kovancem in izvedbe začetnega udarca ter pojasni, kako in kdaj se igra nadaljuje s sodniškim metom.

PRAVILO 9 - ŽOGA V IGRI IN IZVEN NJE

Pojasni, kdaj je žoga v igri in kdaj izven igre med tekmo ob različnih nadaljevanjih. Žoga je namreč iz igre takrat, ko le-ta v celoti preide zunanje črte igrišča, ali ko sodnik prekine igro. Ali je žoga v igri ali ne je pomembno, kajti sodnik lahko dosodi tehnično kazen samo v primeru, da je žoga v igri. V kolikor ni v igri sodnik, lahko ukrepa samo disciplinsko.

PRAVILO 10 - DOLOČITEV ZMAGOVALCA TEKME

Pojasnjuje, kdaj je zadetek dosežen, kako se določi zmagovalca glede na tekmovalna pravila ter pojasni uporabo tehnologije na prečni črti - GLT sistem.

PRAVILO 11 - PREPOVEDAN POLOŽAJ

Pojasni, kako in kdaj je nekdo v prepovedanem položaju in kdaj je kaznovan s prepovedanim položajem. Kadar se nekdo nahaja v prepovedanem položaju, za to ne bo kaznovan. Kaznovan pa bo v trenutku, ko bo vključen v aktivno igro, ko se bo žoge dotaknil ali mu jo bo podal eden od soigralcev. Prepovedanega položaja pa ni neposredno ob udarcu od vrat, udarcu iz kota ter pri vmetavanju.

PRAVILO 12 - PREKRŠKI IN NEŠPORTNO OBNAŠANJE

Je srce pravil nogometne igre. To pravilo ščiti igralce pred brezobzirnimi in nasilnimi prekrški ter vse kršitelje strogo kaznuje. Govori o tem, kdaj bo sodnik igralca tehnično kaznoval - dosodil direktni oz. indirektni prosti strel, ter v katerih primerih bo ukrepal tudi disciplinsko - opomin, izključitev, odstranitev.

PRAVILO 13 - PROSTI UDAREC

Opiše celoten postopek izvajanja prostih udarcev, navedene so tudi morebitne kršitve ob izvedbah, prav tako, v katerih primerih je zadetek lahko dosežen in kdaj ne.

PRAVILO 14 - KAZENSKI UDAREC

Pojasni vse, kar je povezano z izvajanjem kazenskega udarca, kateri osnovni pogoji morajo biti izpolnjeni za izvedbo, ter v katerih primerih se zaradi raznoraznih kršitev izvajalca, vratarja ter ostalih igralcev le-ta ponovi.

PRAVILO 15 – VMETAVANJE

Opiše postopek pravnega in napačnega vmetavanja.

PRAVILO 16 - UDAREC OD VRAT

Kdaj se dosodi udarec od vrat in kako se ga pravilno izvede, nam pove pravilo 16.

PRAVILO 17- UDAREC IZ KOTA

Pravilo govori o tem, kdaj sodnik dosodi kot in kako se ga izvede, ne da bi kršil pravilo.

1.2 »FAIR PLAY«

Besedna zveza »fair play«, ki ima svoj izvor v angleškem jeziku, je zaradi njene univerzalnosti težko enopomensko prevesti v tuje jezike. Tudi v slovenski športni terminologiji jo uporabljamo v takšni obliki kot najprimernejši izraz za primere častnega odzivanja posameznikov ali ekip. Potrebno je poudariti, da »fair play« predstavlja način razmišljanja in ne samo način obnašanja. Vsebuje izhodišča, ki odpravljajo goljufije, uporabo trikov, nepotrebno agresivnost, tako fizično kot verbalno, izkoriščanje neenakih možnosti, prekomerno komercializacijo in korupcijo. (Smrdu, Pinter in Hosta, 2005)

Moderna pravila in vrednote fair playa izhajajo iz viteškega etosa in ideala renesančnih dvorjanov in z izobraževanja v angleških državnih šolah 19. stoletja, kjer je težnja k gentelmskim idealom zahtevala tudi ustrezna pravila tekmovanja. Pomen fair playa se je spreminjal skozi zgodovinski socialni razvoj in s sistemom določenih vrednot. Sicer je bila besedna zveza fair play prvič objavljena že leta 1953 v zapisih J. Borotra. Fair play je označeval kot celotno moralno vedenje, zastavljeno širše kot zgolj pojem pravičnosti. Kasneje so drugi avtorji postavljali temelje pojmovanju fair playa, npr. N. Muller predstavlja fair play kot spoštovanje tekmece, humanost, sprejemanje zakonov in lastnosti, ki gradijo osnovno idejo fair playa. B. Misiuna je razčlenil viteško ideologijo in jo povezal z modernim razumevanjem pravil (spoštovanje pravil igre, spoštovanje tekmecev, omogočanje enakih možnosti v tekmovanju, neizkoriščanje prednosti in naključnih okoliščin, minimaliziranje trpljenja ...). M. Osowski je predstavil več motivov, kot so motiv sočutja, humanost, spoštovanje tekmecev, spoštovanje sebe, skrb za dostojanstvo vsakega, motiv igre in strah pred maščevanjem. (Smrdu, idr., 2005)

Fair play ima lahko širši pomen, če pogledamo iz drugih vidikov.

Iz razvojno-psihološkega vidika je torej razvidno, da se fair play v tem primeru interpretira v okviru širšega konteksta, kot je »igranje v skladu s pravili«. Moramo ločiti med pojmovanjem širšega in ožjega smisla fair playa, med individualno in institucionalno odgovornostjo za fair play ter med za šport značilnimi specifičnimi in transcendentalnimi vrednotami. Posamezne vrednote bi se morale predstaviti tako, da so za otroke in mlade v športu ustrezne in pravične. Tako je pri profesionalnem športu povsem logično, da se izbere samo najboljše igralce v ekipo. Kadar pa se vrednoti prvi kontakt s športom pri otrocih, ali se jih uvaja v športno kulturo in gibanje, je nedvoumno tovrstna selekcija problematična. Zlasti pri mladih bi morali predvsem trenerji in športne organizacije prevzeti svojo odgovornost in skrb za spodbujanje in ustvarjanje poštenosti v športu za vse. (Smrdu, idr., 2005)

Tako je pri profesionalnem športu povsem logično, da se izbere samo najboljše igralce v ekipo. Kadar pa se vrednoti prvi kontakt s športom pri otrocih, ali se jih uvaja v športno kulturo in gibanje, je nedvoumno tovrstna selekcija problematična. Zlasti pri mladih bi morali tudi trenerji in športne organizacije prevzeti svojo odgovornost in skrb za spodbujanje in ustvarjanje poštenosti v športu za vse. (Smrdu, idr., 2005)

Največja grožnja fair playu je dandanes oblikovana v pretirani pomembnosti, ki jo vsi pripisujejo zmagi. Ta prinese večji ugled tekmovalcu, klubu, športni zvezi ali državi. Hkrati pa lahko vpliva na materialno nagrado. Igranje na zmago je sicer osnova tekmovalnega športa, vendar prevelika skrb za rezultati pripelje tekmovalce do povečanega kršenja pravil za dosego zmage. Ob podpori vznesene publike pride pogosto tudi do zaničevanja sodniške avtoritete. V strahu pred porazom vidijo športniki tekmece kot hudobneže, ki jih je treba uničiti in jim včasih s sokrivdo menedžerjev in trenerjev ter celo z umazanimi in brutalnimi potezami, narediti konec. Takšna zloraba je spodbujena z rastočo nedisciplino in nasiljem v modernem svetu nasploh. (Smrdu, 2002)

10 ZLATIH PRAVIL FAIR PLAYA NOGOMETNE IGRE

- Igraj pošteno!

Zmaga nima nobenega pomena, če je dosežena na nepošten in zavajajoč način. Zmagati z goljufanjem je preprosto, vendar ne prinaša nikakršnega zadovoljstva. Pošteno igranje namreč zahteva pogum in karakter, zato prinaša tudi večje zadovoljstvo. Fair play vas vedno nagradi, tudi če tekmo izgubite. S poštenostjo namreč pridobite spoštovanje drugih, medtem ko je goljufanje sramotno. Ne pozabite: gre le za igro in igre nimajo smisla, če niso poštene.

- Vedno igray na zmago, poraz pa sprejmi z dostojanstvom!

Zmagovanje je smisel vsake igre. Nikoli ne igrate s prepričanjem, da boste izgubili. Če ne igrate z namenom, da bi zmagali, goljufate svojega nasprotnika ter zavajate tako sebe kot gledalce. Nikoli se ne vdajte proti močnejšemu nasprotniku in nikoli ne podcenjujte slabšega. Igranje z manj kot polno močjo je žalitev vsakemu nasprotniku. Igrajte na zmago do zadnjega sodnikovega žvižga, toda imejte v mislih, da nihče ne zmaga vedno. Nekatere tekme zmagate, druge izgubite. Naučite se izgubljati z nasmehom. Ne iščite razlogov

in izgovorov za poraz. Pravi razlogi bodo vedno jasni. Iskreno čestitajte nasprotniku. Za poraz ne krivite sodnika ali kogarkoli drugega. Raje bodite odločni, da boste naslednjič še boljši. Pošteni poraženci si prislužijo večje spoštovanje kot nepošteni zmagovalci.

- **Spoštuj pravila igre!**

Vsaka igra potrebuje pravila, ki jo usmerjajo. Brez pravil bi namreč zavladal kaos. Pravila nogometa so nezapletena in preprosta za naučiti. Poskrbite, da se jih res naučite, saj vam bodo pomagala do boljšega razumevanja igre in posledično do boljšega igranja. Enako pomembno je, da razumete tudi duh, v katerem so ta pravila nastala. Pravila so bila napisana z razlogom, da igra ostane zabavna za igralce in za gledalce. Če se držite pravil, se boste v igri počutili bolje.

- **Spoštuj nasprotnike, soigralce, sodnike, uradne osebe in gledalce!**

»Fair play« je sinonim za »spoštovanje« in spoštovanje je del naše igre. Igra se brez nasprotnikov ne more igrati, vsak udeleženec pa ima enake pravice, vključno s pravico, da ga ostali udeleženci spoštujejo. Soigralci so sodelavci in so v moštvu, katerega člani so, vsi enakovredni. Tu so še sodniki, katerih naloga je zagotavljanje discipline in fair playa. Vedno sprejmite njihove odločitve in jim pomagajte omogočiti bolj privlačno igro za vse. Tudi funkcionarji so del igre in tudi njim morate izkazati spoštovanje. Tisti, ki ustvarjajo atmosfero tekme, pa so navijači in gledalci. Tudi oni si želijo pravične tekme, vendar pa se morajo tudi oni sami obnašati spoštljivo.

- **Promoviraj nogomet!**

Nogomet je največja svetovna igra, ki pa vedno potrebuje nekoga, ki skrbi za veličino le-te. Mislite na korist nogometa pred svojo koristjo in imejte v mislih,

kako lahko vaša dejanja vplivajo na podobo igre. Govorite o pozitivnih stvareh v igri in vzpodbujajte druge k spodobnemu gledanju in igranju. Pomagajte drugim, da bodo našli v nogometu toliko zadovoljstva, kot ste ga našli sami. Bodite ambasador nogometa.

- **Spoštuj tiste, ki branijo dober sloves nogometa!**

Dobro ime nogometne igre je preživel zaradi tega, ker je večina ljudi, ki živi za nogomet, odkritih in poštenih. Včasih nekdo naredi nekaj izrednega za nogomet in si s tem zasluži posebno priznanje, prav pa je, da so takšni izjemni primeri nagrajeni in izpostavljeni v medijih, saj lahko le tako vzpodbudimo takšna dejanja v drugih udeležencih. Pomagajte promovirati podobo nogometa s tem, da javno izpostavljate dobra dela ljudi v nogometu.

- **Zavračaj podkupovanje, droge, rasizem, nasilje in ostale nevarnosti, ki pretijo našemu športu!**

Nogomet je zaradi svoje velike popularnosti včasih tudi tarča negativnih zunanjih interesov. Bodite pozorni, da vas ne zavedejo v goljufijo ali uporabo drog, saj ne eno ne drugo nima mesta v nogometu, niti v katerem drugem športu ali celo družbi kot celoti. Recite »ne« drogam in pomagajte preprečiti rasizem in dvoličnost v nogometu. Ravnajte z vsemi enako, z igralci, funkcionarji, ne glede na njihovo versko prepričanje, raso, spol ali nacionalno poreklo. Ne pokažite tolerance tistim, ki želijo z igrami na srečo zaslužiti z vašimi tekmami, saj to negativno vpliva na vaše sposobnosti v tekmi in lahko povzroči konflikt interesov. Pokažite, da nogomet ne trpi nasilja, niti od lastnih navijačev. Nogomet je šport in šport je spokojen.

- **Pomagaj v boju za bolj pošteno igro!**

Lahko vam pride na uho, da bi vaše soigralce ali ljudi, ki jih poznate, premamila skušnjava in bi se spustili v goljufijo oziroma kakšno drugo obliko nedopustnega vedenja. Ti ljudje potrebujejo vašo pomoč, zato ne odlašajte. Dajte jim moč, da se uprejo skušnjavi in jih opomnite na obvezo do njihovih soigralcev in igre same. Naj vas poveže solidarnost, tako trda kot granitna obramba na igrišču samem.

- **Razkrij tiste, ki skušajo osramotiti naš šport!**

Naj vam ne bo nerodno zoperstaviti se osebi, za katero ste prepričani, da želi druge zvabiti v goljufijo ali drugo obliko družbeno nesprejemljivega obnašanja. Bolje je, da jih izpostavite in posledično odstranite, preden lahko naredijo kakšno škodo. Enako škodo boste namreč naredili, če o njih molčite.

- **Use football to make a better world – Pomagaj v boju za bolj pošteno igro!**

Nogomet ima neverjetno moč, katero lahko uporabite za to, da pomagate vsaj nekoliko izboljšati svet. Zato uporabite izvor moči (nogomet), da promovirate mir, enakost, zdravje in izobrazbo za vsakogar. (<http://www.nogometni-trener.com/2009/01/139/>)

1.3 TAKTIKA

Taktika je načrtni način igre, ki se prilagaja najrazličnejšim pogojem, s ciljem doseganja najboljših rezultatov. (Elsner, 2004)

Taktiko razdelimo na taktiko posameznika, skupinsko taktiko in skupno moštveno taktiko.

1.4 Posamična taktika

Posamična taktika je načrtno uspešno usmerjeno delovanje igralca v napadu ali obrambi pri reševanju igralnih situacij. Taktične zamisli pri oblikovanju igralnih situacij (tipičnih in atipičnih) igralci uresničujejo z izvajanjem strukturnih enot, ki jih delimo na napadalne strukturne enote (odkrivanje igralca, podajanje žoge, sprejemanje žoge, vodenje žoge, varanje z žogo, streljanje na vrata) in obrambne strukturne enote (pokrivanje igralca, odvzemanje žoge, izbijanje žoge). (Elsner, 2004)

1.5 Skupinska taktika

Skupinska taktika je načrtno uspešno usmerjeno delovanje dveh ali več igralcev v napadu ali obrambi pri reševanju igralnih situacij. Osnova skupinske taktike je obvladovanje strukturnih igralnih enot, tehnično-taktičnih prvin ob upoštevanju določenih načel. (Elsner, 2004)

1.6 Moštvena taktika

Taktika skupne moštvene taktike se deli na taktiko igre v fazi branjenja in na taktiko igre v fazi napadanja.

Moštvena taktika v fazi napada

Cilj moštvene taktike v fazi napada je doseči zadetek, gol. Taktika moštva v napadu temelji na obvladovanju strukturnih enot taktike v napadu in na načelih skupnega delovanja igralcev v napadu.

Načela skupne igre v napadu so: širina v napadu, globina v napadu, spreminjanje načinov napada, menjavanje mest v napadu.

Vrste napadov se delijo na število igralcev, ki sodelujejo v napadu (individualni napad in skupinski napad), glede na obliko osvajanja prostora (proti napad in kontinuiran napad) ter glede na spremembo ritma in tempa napada (progresivni napad, regresiven napad, variabilen napad).

Fazo napada lahko razdelimo na tri dele:

- prehod iz obrambe v napad,
- priprava oz. organiziranje napada,
- zaključevanje napada.

Moštvena taktika v fazi branjenja

Cilj moštvene taktike v fazi branjenja je odvzeti žogo nasprotniku. Pri tem ne moremo mimo načel, ki jih moramo upoštevati pri branjenju.

Načela skupne igre v obrambi so: varovanje, prevzemanje, medsebojno nadomeščanje in oženje prostora.

Poznamo dve obliki taktike v obrambi: individualno obrambo in consko obrambo (ter seveda kombinacijo dveh osnovnih oblik).

Fazo branjenja lahko razdelimo na tri dele:

- prehod iz faze napada v fazo branjenja,
- preprečevanje nasprotniku priprave oz. organiziranje napada,
- preprečevanje nasprotnikom zaključek napada.

1.7 TRENER

Osnovno opravilo trenerja je opredeljeno kot treniranje in pripravljanje športnikov na nastop oz. tekmovanje. Nogometni trener torej s procesom treniranja pripravlja nogometaše za tekmo. V vadbenem procesu pa je trener veliko več kot samo oseba, ki dozira ustrezno količino vaj. Še posebej pri najmlajših. Trener naj bi zato bil dober pedagog, ki vzgaja, uči in trenira športnika in ima zato pomembno nalogo pri širjenju in bogatenju športne kulture. Včasih mora biti tudi psiholog, motivator, športnikov zgled in v oporo, ko ga ta najbolj potrebuje.

Pri svojem delu izvaja vodstvene, učne, vzgojne, administrativne in tehnične naloge. Vse te naloge se medsebojno prepletajo glede na cilje vadbe, starost vadečih, dolžino kariere in značilnosti okolja, v katerem opravlja vadbo. Končni izdelek ali storitev trenerja je športnikov dosežek oz. razvoj tistih sposobnosti, katere smo skozi proces vadbe nadzorovano izboljšali in tako dosegli zastavljene cilje, dosežke.

Med osnovne naloge trenerja štejemo začetna preverjanja, da se ugotovi začetno stanje športnika, in da se lahko na osnovi tega načrtuje in izdela plan treningov. Vsak trening je potrebno skrbno načrtovati in se na nanj vsebinsko in organizacijsko ustrezno pripraviti. Med samim procesom vadbe je potrebno biti primerno aktiven in usmerjati ter voditi proces treninga. Vse opazke med treningom si je potrebno skrbno zabeležiti in jih kasneje analizirati. Detajli so pri enako kvalitetnih športnikih zelo pomembni. Pred končnim nastopom je potrebno izvesti ponovno testiranje, ki nam pokaže, ali smo proces vadbe pravilno usmerjali in dozirali. Sledi analiza dobljenih meritev in ugotavljanje, kaj je potrebno še spremeniti, dodati, zmanjšati. Končni cilj je nastop in dober rezultat.

Za dosego teh ciljev pa seveda trener potrebuje ustrezne vzgojne, učne in trenerske pripomočke, opremo, s katero si olajša delo, vadbo pa zato velikokrat naredi bolj zanimivo. Pri nogometu so takšni pripomočki, vezani konkretno na vadbo na igrišču, naslednji: žoge, stožci, palice, ovire, zložljiva lestev, blazine, elastike, krogi. Poleg vseh teh osnovnih vadbenih pripomočkov je seveda potrebna ustrezna vadbena površina z ustrezno infrastrukturo. K osnovni opremi za delo trenerja štejemo še računalnik z ustreznimi programi, ki je nepogrešljiv element, prostor za opravljanje

strokovno-administrativnega dela, različna komunikacijska sredstva, merilne naprave za testiranje pred in po procesu vadbenega ciklusa, da ugotovimo učinek vadbe na športnika, prvo pomoč in seveda znanje iz te vede, prevozna sredstva ...

Trener je nenehno pod velikim psiho-fizičnim pritiskom, zato se od njega pričakuje, da bo z močno voljo, vztrajnostjo, vzdržljivostjo in veliko energije ostal popolnoma zdrav, da bo strokovno in odgovorno sprejemal ključne odločitve. Izogibati se mora vseh stresov, ki bi na kateri koli način poskušali zamajati njegovo stabilno telesno, duševno in socialno stanje.

Tudi okolje, v katerem deluje, mu ni vedno naklonjeno. Če deluje na prostem, je vedno na relativno svežem zraku, je pa seveda nenehno izpostavljen vremenskim vplivom, vetru, dežju, snegu, soncu. Kadar pa je njegovo delovno okolje telovadnica ali zaprt prostor, je na suhem, vendar pa so prav tako prisotni moteči dejavniki, kot so: hrup, slabo zračenje ... Vedno je v stiku z ljudmi. Dela in prilagaja se vadbenim skupinam. Med procesom treninga trener večkrat demonstrira pravilno izvedbo vaj, tehniko gibanja, nove elemente, zato mora biti tudi sam ustrezno fizično pripravljen in primerno ogret. Hitro lahko pride do neprijetnih poškodb. Tudi sam način dela dolgoročno pripelje do okvare gibalnega sistema, hrbtenice in sklepov. Zaradi dela v neprimernih vremenskih situacijah prihaja do prehladov in drugih obolenj. Potrebno je delovati preventivno in se tem nevšečnostim poskušati izogniti. Poskrbeti je potrebno za primerno obleko in obutev, biti moramo naspani in tako polni energije. Če moramo tekmovalce peljati z avtomobilom in smo utrujeni, se je bolje spočiti in šele nato nadaljevati.

Izobraževanje poteka na fakultetah predvideno od tri do štiri leta. Med študijem si kandidati pridobijo najrazličnejša strokovno-teoretična znanja ter prve praktične izkušnje. Trener mora osvojiti znanja s področja teorije športa, teorije uspešnosti, sistema priprave ter treniranja športnikov. Izbira metod in sredstev treniranja zahteva tudi osvojitve znanj z mejnih področij teorije športa, kot so specialna pedagoško-organizacijska znanja, medicinsko-biološka znanja, družboslovno-organizacijska znanja in informacijsko-računalniška znanja. Formalna izobrazba trenerju zagotavlja neko splošno kulturno razgledanost ter osvojitve različnih naravoslovnih in družboslovnih znanj. Poleg pridobljenih znanj na fakulteti pa je zaželeno imeti tudi

nekaj lastnih tekmovalnih izkušenj. Le tako se trener lahko poistoveti s športnikom in ga »začuti«.

(povzeto po http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica)

Šolanje nogometnih trenerjev

Trajanje šolanja

1. TRENER VELIKEGA NOGOMETA:

- TRENER C - Strokovni delavec 1 - 65 ur (24 ur teorije + 38 ur praktično + 3 ure izpiti)
- TRENER UEFA B - Strokovni delavec 2 – 65 ur (26 ur teorije + 35 ur praktično + 4 ure izpiti)
- TRENER UEFA A - Strokovni delavec 2 – 168 ur (šolanje za strokovni naziv) (TRENER UEFA - traja 2 semestra po 80 ur + 8 ur izpiti)
- TRENER PRO - Strokovni delavec 3 – 300 ur (šolanje za strokovni naziv TRENER PRO - traja 2 semestra po 120 ur + pedagoška praksa + 8 ur izpiti)
- Mednarodna diploma PRO – Strokovni delavec 3 – zaključni izpit (diplomska naloga in praktični nastop)

Specializacija:

- TRENER VRATARJEV C – 36 ur (11 ur teorije + 23 ur praktično + 2 uri izpiti)
- TRENER VRATARJEV B – 36 ur (11 ur teorije + 23 ur praktično + 2 uri izpiti)

2. TRENER FUTSAL:

- TRENER FUTSAL C – Strokovni delavec 1 – 65 ur (24 ur teorije + 38 ur praktično + 3 ure izpiti)

- TRENER FUTSAL B – Strokovni delavec 2 – 65 ur (26 ur teorije + 35 ur praktično + 4 ure izpiti)

Pravilnik NZS o trenerskem šolanju in usposabljanju

Vsebine programov in število ur šolanja so prilagojeni zahtevam UEFA. NZS in UEFA sta podpisala sporazum o medsebojnem priznavanju diplom znotraj članic UEFA za UEFA B in UEFA A nivo 19. 06. 2000 in 08. 11. 2002 za UEFA PRO nivo.

Vsi programi šolanja so v skladu z zakonodajo RS.

VODENJE MOŠTEV :

- TRENER C

Vodi lahko vsa moštva mlajših kategorij do U19 v okviru MNZ in moštva v tekmovanju mladink U19 ŽNL.

- TRENER UEFA B

Vodi lahko vsa moštva v okviru 1. MNZ, 2. MNZ, 2. U17 SKL, 1. ŽNL, 1. U15 SNL in je pomočnik v 2. in 3. SNL.

- TRENER UEFA A

Vodi lahko vsa moštva v okviru 3. SNL, 1. U17 SKL, 2. U19 SML in je pomočnik v 1. SNL in vodja mladinskega pogona.

- Trener PRO

Vodi lahko vsa moštva v okviru 2. SNL, 1. U19 SML in je vodja mladinskega programa v 1. SNL.

- TRENER UEFA PRO

Vodi moštva v 1. SNL in v UEFA evropskih pokalih.

- TRENER Futsal C

Vodi lahko vsa moštva v 2. SFL in moštva mlajših starostnih kategorij.

- TRENER Futsal B

Vodi lahko vsa moštva v 1. SFL.

- PRIZNAVANJE USPOSOBLJENOSTI DIPLOMANTOM FAKULTETE ZA ŠPORT, VISOKE TRENERŠKE STROKOVNE ŠOLE, ŠTUDENTOM FAKULTETE ZA ŠPORT IN ŠTUDENTOM VISOKE STROKOVNE TRENERŠKE ŠOLE

Zahteve za študente:

- TRENER C

Končan osnovni program (ocena 9 ali 10)

- TRENER UEFA B

Že opravljena licenca Trener C, 1-letna praksa in predložitev dnevnika dela.

- TRENER UEFA A

Usmeritev – izbirni program (ocena 8, 9, 10), udeležba na praktičnem delu šolanja Trener A in enoletna praksa najmanj v nazivu trener C in predložitev dnevnika dela.

Zahteva za diplomante:

- TRENER PRO

Diploma iz nogometnih vsebin, strokovni naziv Trener UEFA A, udeležba na praktičnem delu šolanja Trener PRO, 2x enotedenska praksa pri trenerju mentorju v

NK (1 teden mlajše kategorije in 1 teden člansko moštvo) in 1-letna praksa in predložitev dnevnika dela. (<http://www.nzs.si/NZS/Trenerji/Usposabljanja>)

1.8 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE

Področje raziskovanja te diplomske naloge so trenerji in njihovo poznavanje pravil nogometne igre ter uporaba le-teh v praksi. Dokazati nameravamo, da bi se z detajlnim poznavanjem pravil nogometne igre kazal napredek pri boljšem razumevanju same igre in posledično učinkovitejšemu taktičnemu pristopu moštva oziroma posameznih akterjev tekme. Posledično bi bilo tudi manj konfrontacij s sodniki.

Če pa se na eni strani kaže korist od poznavanja pravil nogometne igre, se na drugi strani pojavi vprašanje, kaj je še dopustno in kaj ne, kje so meje dovoljenega. Je »izrabljanje« poznavanja pravil igre v praksi še v duhu fair playa? Kdo naj to zatre? Je ta ocena prepuščena sodniku na sami tekmi in tako spada v rubriko prosta sodnikova presoja ali o tem odloča kateri drugi organ? O vsem tem se bom spraševal in skušal dokazati v diplomski nalogi.

CILJI

- Ugotoviti, kakšno je poznavanje pravil nogometne igre med trenerji v Sloveniji.
- Ugotoviti, koliko igralci poznajo pravila.
- Ugotoviti, koliko se trenerji z igralci pogovarjajo o pravilih igre v procesu treniranja.
- Ugotoviti, koliko uporabljajo poznavanje pravil v praksi pri taktiki svojega moštva.
- Ugotoviti, kolikokrat letno obnovijo znanje pravil nogometne igre.
- Ugotoviti, koliko jim pomeni fair play pri dosegu cilja.
- Ugotoviti, ali bi se z boljšim poznavanjem pravil zmanjšalo število konfrontacij s sodniki.

HIPOTEZE

- **H1:** Trenerji poznajo pravila nogometne igre bolje od igralcev.
- **H2:** Trenerji premalo uporabljajo poznavanje PNI med procesom treninga in na tekmah.
- **H3:** Z boljšim poznavanjem PNI bi se zmanjšalo število konfrontacij s sodniki.

2 METODE DELA

2.1 PREIZKUŠANCI

V vzorec merjencev je bilo vključenih 22 naključno izbranih trenerjev iz celotne Slovenije, s štirimi različnimi stopnjami licenc (licenca PRO & PRO UEFA, licenca UEFA A, licenca UEFA B, licenca C). Merjenci imajo različno dolge staže in delujejo na različnih nivojih tekmovanja.

2.2 PRIPOMOČKI

Podatke za analizo smo zbrali z anketnim vprašalnikom, ki smo ga izdelali na spletni strani www.surveymonkey.com. Vključuje 10 vprašanj o trenerjih samih in njihovih igralcih. Vprašanja so zaprtega tipa. Anonimnost je bila zagotovljena.

2.3 POSTOPEK

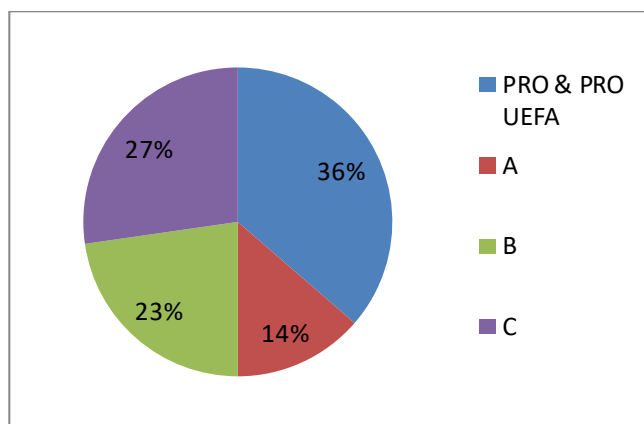
Vprašalnik je bil s pomočjo elektronske pošte poslan 40 naključno izbranim trenerjem. Rezultati posameznega vprašalnika so bili po končanem izpolnjevanju avtomatsko poslani na izbrani e-mail naslov. Vrnjenih je bilo 22 vprašalnikov, kar je 55 % vseh. Pridobljene podatke smo obdelali s programom Microsoft Office Excel 2010, v deležih prikazali s tortnimi grafikoni in jih obdelali s programom SPSS.

3 REZULTATI IN RAZPRAVA

Na osnovi ciljev, ki smo jih zastavili v diplomski nalogi in glede na anketni vprašalnik, ki je bil poslan 40 trenerjem, a je nanj odgovorila le dobra polovica trenerjev, smo dobili rezultate, katere predstavljamo v nadaljevanju. Rezultati so prikazani v tortnih grafikonih po posameznih vprašanjih.

3.1 ANALIZA REZULTATOV VPRAŠALNIKA

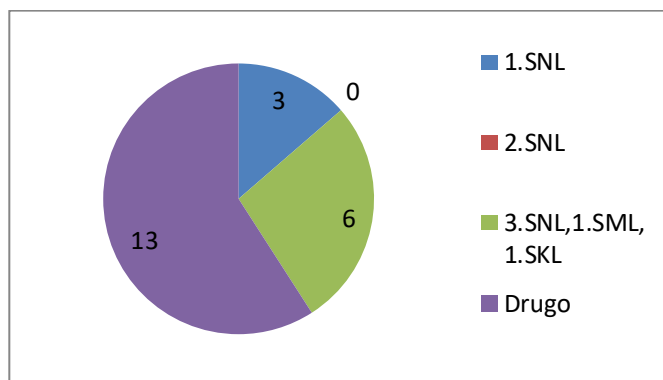
1. V prvem vprašanju smo spraševali po stopnji trenerske licence.

Slika 1. Porazdelitev glede na stopnjo trenerske licence trenerjev, kateri so odgovorili na anketni vprašalnik.

Ugotovimo katero stopnjo licence imajo posamezni trenerji, kar nam bo v nadaljevanju pomagalo razkriti določene povezave med stažem in nivojem tekmovanja. S tem dobimo pomembno informacijo o vzorcih katere bomo obravnavali.

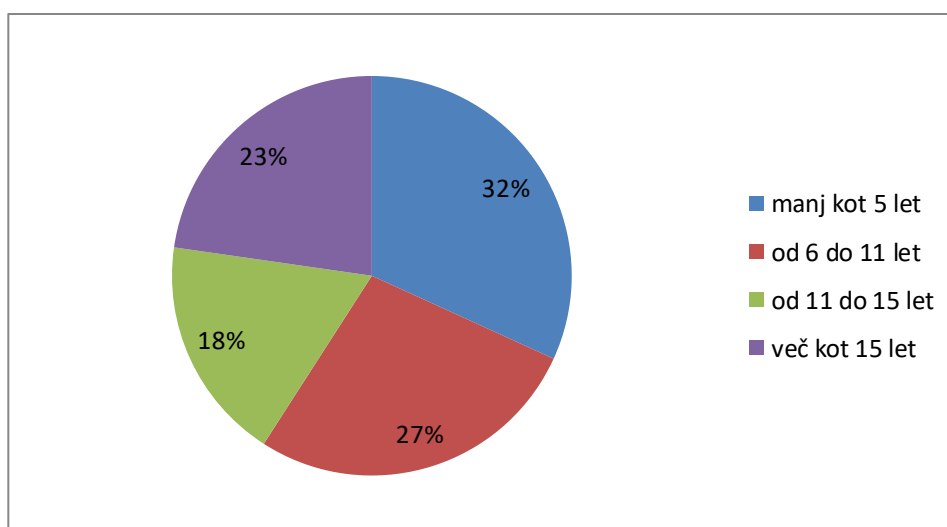
2. V drugem vprašanju nas je zanimalo, kateri nivo tekmovanja vodijo.

Slika 2. Nivo tekmovanja, v katerem delujejo.

S tem vprašanjem izvemo, da trenerji z ustreznimi licencami vodijo ustrezen nivo tekmovanja, kateri je določen s tekmovalnim pravilnikom. V 1. SNL seveda samo trenerji z licencami PRO & PRO UEFA. Trenerji z višjimi licencami tako delujejo tudi na nižjih nivojih. Tako v 3.SNL, 1.SML, 1.SKL delujejo trenerji z licenco A kot tudi s PRO & PRO UEFA licenco. Trenerji z Uefa B in C licenco so na nižjih nivojih tekmovanja.

3. V tretjem vprašanju smo spraševali, kako dolgo delujejo kot nogometni trenerji.

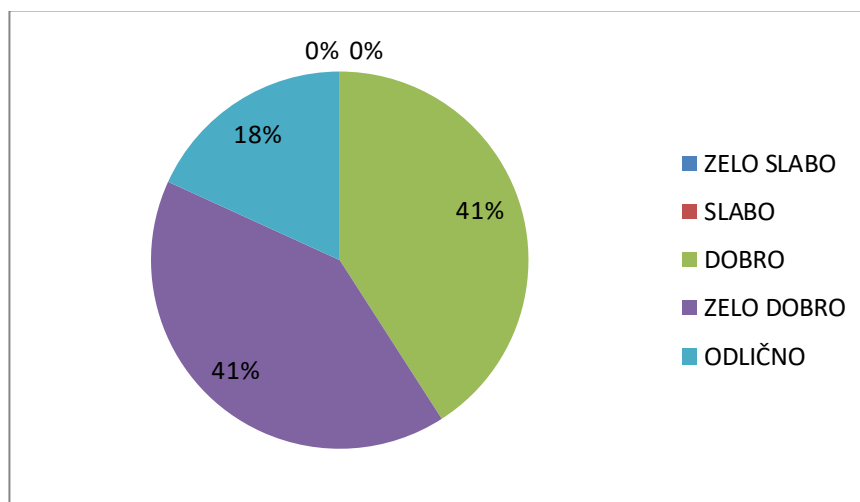

Slika 3. Trenerski staž.

S podrobno analizo lahko ugotovimo, da trenerji z licencami PRO&PRO UEFA opravljajo ta poklic več kot 10 let, medtem ko vsi ostali, z licencami UEFA A, UEFA B in C delujejo kot trenerji manj kot 10 let. Delno je to pogojeno s prepotrebnimi izkušnjami, ki si jih trenerji nabirajo v nižjih ligah, ter s pogoji napredovanja in posledično pridobitve višje licence.

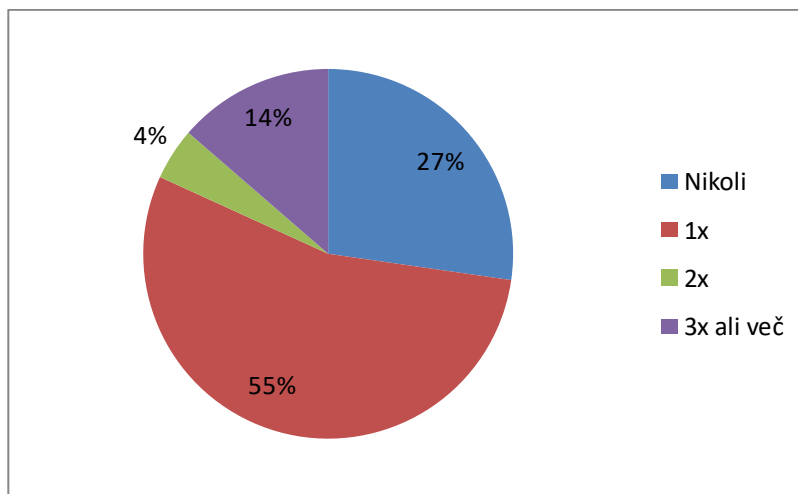
4. Vprašanje številka štiri se nanaša na poznavanje pravil med trenerji.

Slika 4. Poznavanje pravil nogometne igre med trenerji.

V kolikor so bili trenerji pri oceni svojega znanja iz PNI dovolj samokritični, je njihovo poznavanje le-teh zelo dobro. Vprašanja in odgovori so bili subjektivne narave, zato je tudi ocena subjektivna.

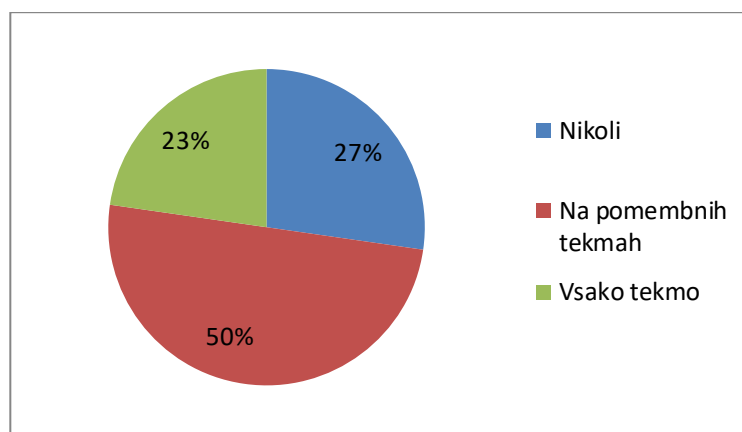
5. V petem vprašanju smo trenerje spraševali, kolikokrat v letu obnovijo znanje iz pravil nogometne igre.

Slika 5. Obnovitev pravil igre.

S podrobnejšo analizo odgovorov ugotovimo, da več kot polovica trenerjev (55%) 1x letno obnovi PNI. Ti se ponavadi udeležijo obveznega vsakoletnega seminarja za obnovitev licence, kjer je ponavadi ena izmed tem predavanj povezana s PNI. Med trenerji so tudi takšni, ki nikoli v letu ne prelistajo knjige ali se udeležijo seminarjev. Ti so predvsem trenerji z licenco C in UEFA B. Tisti, ki znanje obnovijo večkrat letno (2x, 3x ali večkrat), so trenerji z licencami PRO & PRO UEFA

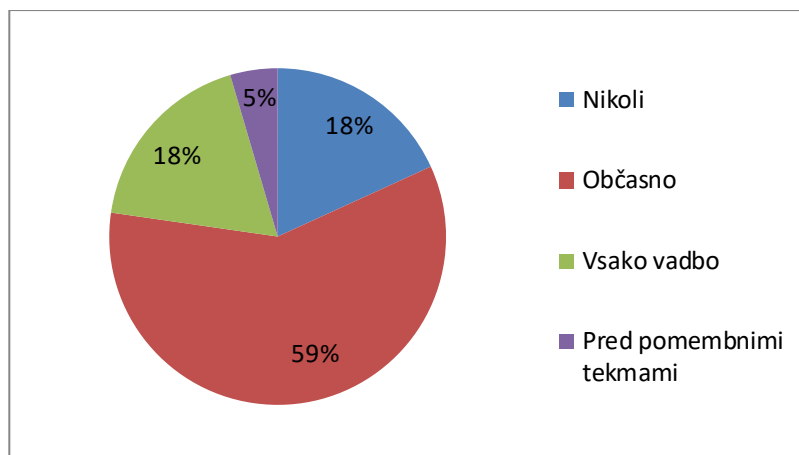
6. Šesto vprašanje trenerje sprašuje, kako pogosto uporabljajo poznavanje pravil pri taktiki moštva.

Slika 6. Uporaba pravil v praksi, pri taktiki moštva.

Polovica poznavanje PNI uporablja le na pomembnih tekmah. Nekateri o teh stvareh niti ne razmišljajo. To so predvsem trenerji, ki vodijo nižje nivoje tekmovanja.

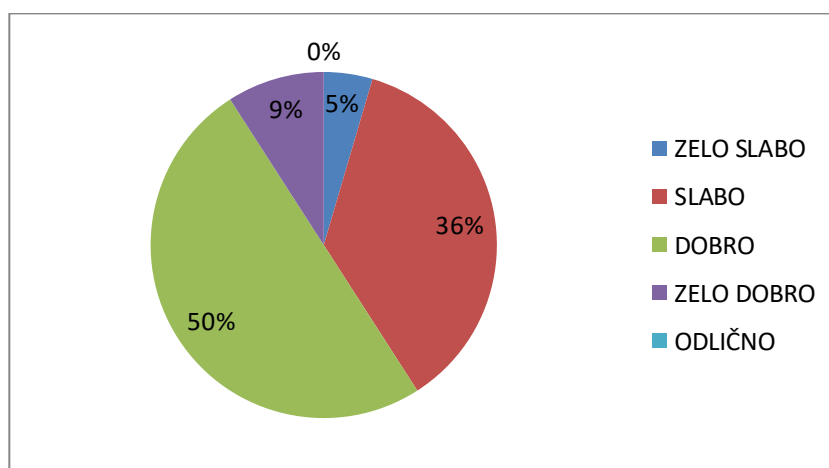
7. V sedmem vprašanju izvemo, koliko se trenerji pogovarjajo o pravilih igre z igralci med procesom treniranja.

Slika 7. Pogovor med trenerji in igralci o pravilih igre med vadbo.

Večina je takih, ki to počno le občasno. Za napredek v tem segmentu bi se moral povečati delež tistih, ki to počno vsako vadbo.

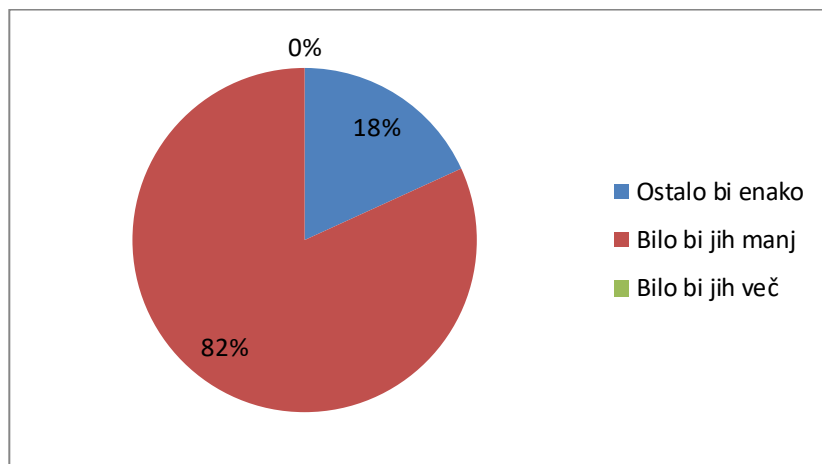
8. Osmo vprašanje se nanaša na igralce in njihovo poznavanje pravil.

Slika 8. Poznavanje pravil igre med igralci po mnenju trenerjev.

Ugotavljamo, da je poznavanje pravil igre med igralci dobro, in da je to za osnovno igranje nogometa čisto dovolj. Za višji nivo pa je potrebno bistveno več.

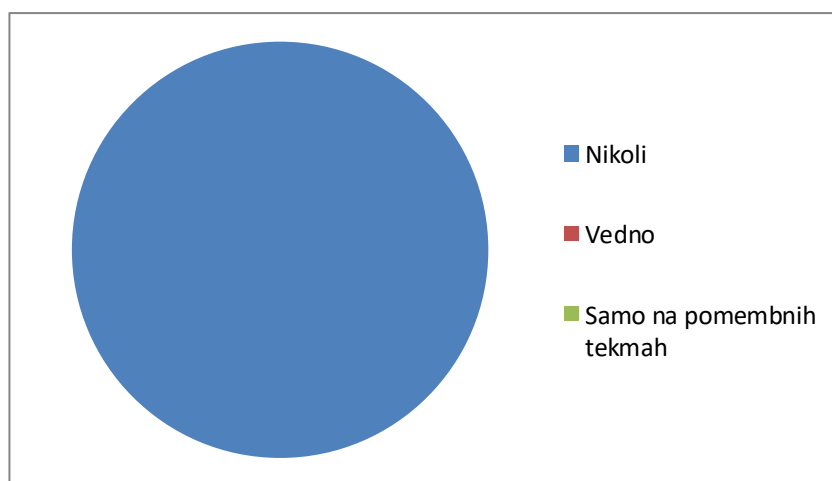
9. Ali bi se z boljšim poznavanjem pravil zmanjšalo število konfrontacij s sodniki sprašujemo v devetem vprašanju.

Slika 9. Konfrontacije s sodniki.

Veliko vprašanih je mnenja, da bi se število konfrontacij zmanjšalo in tudi mi smo enakega mnenja.

10. Ali bi za doseg rezultata namerno obšli PNI in s tem prekršili načela fair playa sprašuje deseto vprašanje.

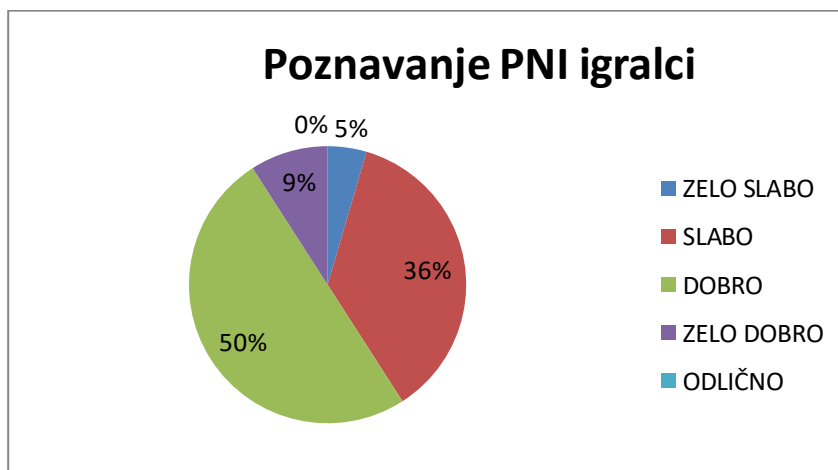

Slika 10. Fair play in izkoriščanje pravil.

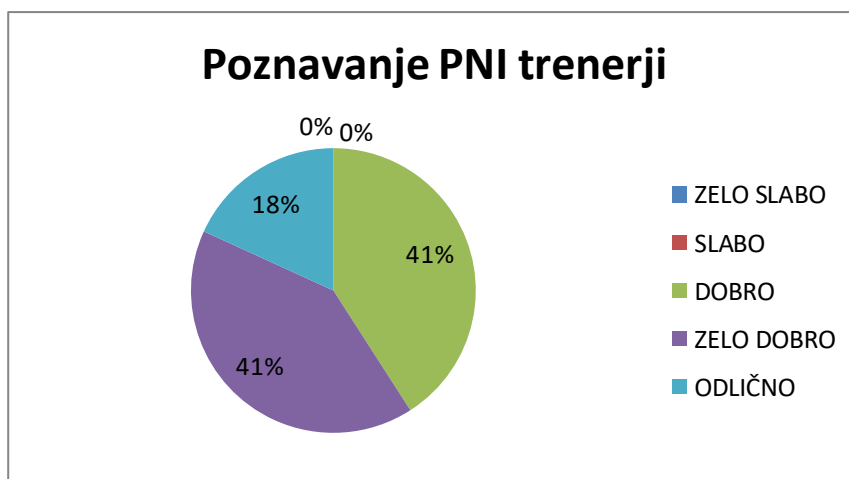
Tu so si vsi enotni. Nihče ne bi prekršil načel fair playa. Gre očitno za zelo močno »besedo«, ki je med trenerji zelo spoštovana.

3.2 PREVERJANJE HIPOTEZ

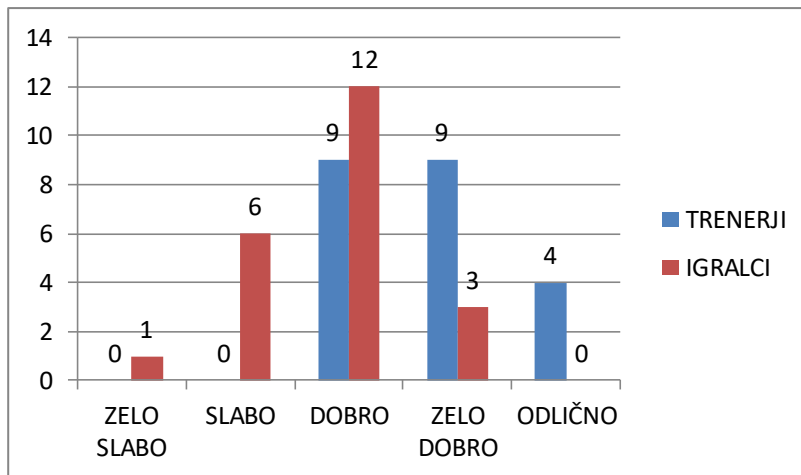
- H1: Trenerji poznajo pravila nogometne igre bolje od igralcev.

Slika 11. Poznavanje pravil nogometne igre med igralci po mnenju trenerjev.

Slika 12. Poznavanje pravil nogometne igre med trenerji.

Slika 13. Primerjava poznavanja pravil med trenerji in igralci.

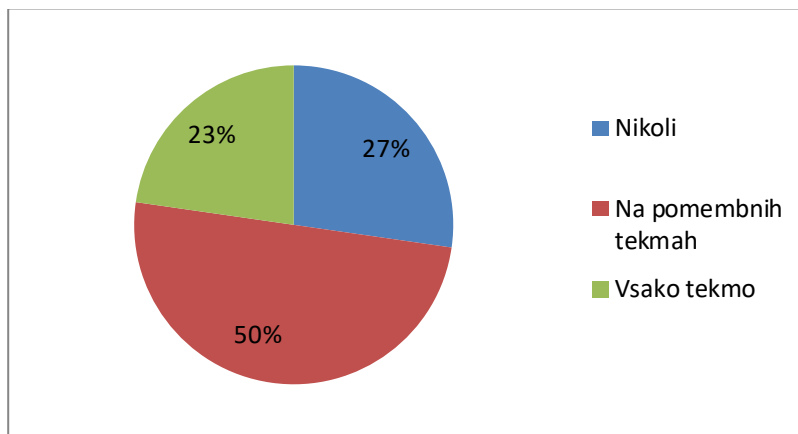
Iz vseh treh grafikonov (slika 11,12,13) je jasno razvidno, da je znanje trenerjev boljše od znanja igralcev in tako lahko že potrdimo prvo hipotezo H1.

Med trenerji je 18% delež tistih, ki pravijo da »odlično« poznajo PNI, 41% takšnih, ki »prav dobro« poznajo pravila igre, ter 41% ki »dobro« poznajo pravila. Trenerjev, ki »slabo« oz. »zelo slabo« poznajo pravila, ni. Vzroke za to lahko iščemo v izobraževalnih seminarjih, ki se izvajajo vsaj enkrat letno. Prav tako trenerji za pridobitev licence potrebujejo določeno znanje iz PNI. Da trenerji tudi sami obnavljajo pravila igre, je razvidno iz anketnega vprašanje št. 5, kjer je razvidno, da se skoraj 20% trenerjev tudi samih dodatno izobražuje iz PNI. Trenerji, ki nikoli ne posežejo po vsakoletnem obnavljanju PNI, so trenerji z licencami C in UEFA B in takih je glede na anketne odgovore 27%. Vsaj enkrat letno pa PNI na tak ali drugačen način osveži 55% trenerjev.

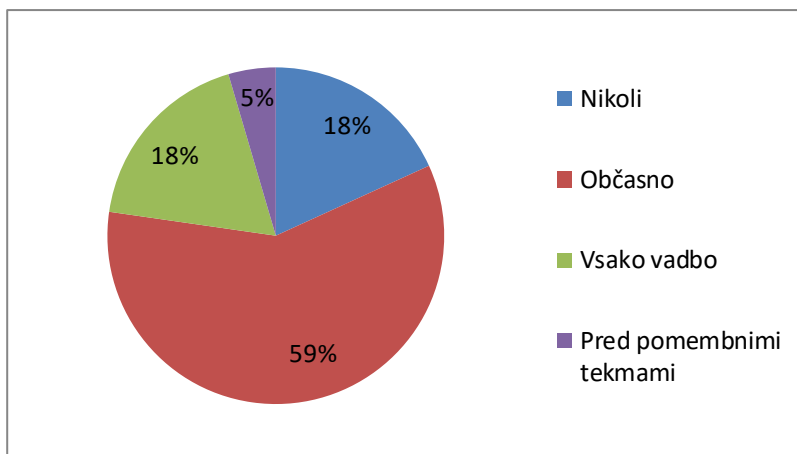
Po mnenju trenerjev, ki zelo dobro poznajo svoje igralce, je njihovo znanje PNI na nižjem nivoju. V anketnem vprašalniku smo jih o tem tudi spraševali. Rezultati so bili takšni, da nihče od igralcev ne pozna PNI z oceno »odlično«, oceno »zelo dobro« si je prislužilo le 9% igralcev, poznavanje pravil z oceno »dobro« je bilo deležnih 50% igralcev, medtem ko je »slabih« 36% in »zelo slabih« 5%. Torej lahko ugotovimo, da se igralci sami manj ukvarjajo s PNI, in da so zato v tem segmentu res malce slabši, kar pa zagotovo ni alarmantno, saj se s takšnim znanjem lahko normalno igra nogometno igro. Za višjo kvaliteto nogometa pa zagotovo to ni dovolj. Poznavanje

pravil v podrobnosti lahko marsikdaj odloči tekmo. Vzroke za slabo znanje igralcev iz PNI lahko iščemo v izobraževalnem procesu, ki pa se zelo popravlja. Nogometne šole, klubi se s pomočjo vedno bolj izobraženih in ozaveščenih kadrov poslužujejo tudi možnosti predavanj iz PNI, katere nudi Zveza nogometnih sodnikov Slovenije kot izbrana poslanica v državi Sloveniji. Drugega od vzrokov pa je moč iskati med količino pogovorov na relaciji trenerji - igralci med procesom vadbe. To bomo dokazovali v H2.

- **H2: Trenerji premalo uporabljajo poznavanje PNI med procesom treninga in na tekmah.**

Slika 14. Uporaba poznavanja pravil pri taktiki moštva.

Slika 15. Pogovori med trenerji in igralci med procesom vadbe.

Predvsem na najvišjem nivoju tekmovanja je vsako vadbo in vsako tekmo potrebno razmišljati širše. Potrebno je razmišljati o več stvareh naenkrat in predvideti čim več korakov v naprej. Tehnika in taktika sta pri teh igralcih izpopolnjena do potankosti in vse tehnične stvari potekajo avtomatizirano in spontano, zato so ti igralci sposobni razmišljati na višjem nivoju. Tukaj mislimo tudi na taktične zamisli z uporabo znanja iz PNI.

Glede na odgovore iz anketnega vprašalnika ugotovimo, da se polovica trenerjev poslužuje uporabe znanja PNI pri taktiki svojega moštva, a to le občasno ali pred pomembnimi tekmami (vprašanje št. 6). Tudi z igralci se o PNI pogovarjajo le občasno ali pa se sploh ne (vprašanje št. 7). Med njimi pa so tudi taki trenerji, ki oboje redno izvajajo. Tu gre predvsem za trenerje z licenco PRO & PRO UEFA, ki so bolj izkušeni, vodijo višji nivo tekmovanja in imajo daljši trenerski staž - več kot 10 let.

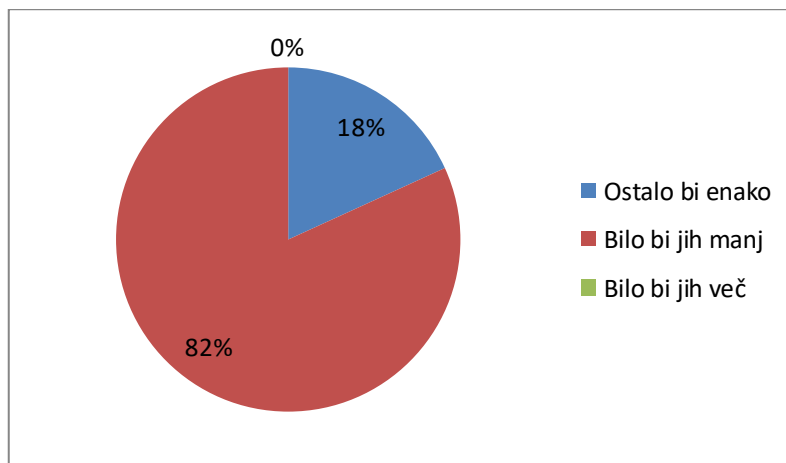
Pri predoziranju igralcev z informacijami samo pred pomembnimi tekmami pripelje do zmede, saj niso navajeni na takšen količinski, enkraten vnos vseh informacij. Takrat se jim poruši miselni vzorec in pride do težav, neuspeha. Velikokrat odpovejo tudi v elementih, kjer običajno nimajo težav, in kjer so celo superiorni. Zato je potrebno z njimi delati kontinuirano, če je le mogoče vsako vadbo. Tako kot se vadi tehnične elemente, je skozi vadbo vzporedno potrebno razmišljati tudi o PNI.

Tudi pri najmlajših se lahko med samo vadbo poslužujemo podobnih taktičnih zamisli, le da so to bolj osnovna pravila, ki ne zahtevajo veliko tehničnega znanja (npr. pri učenju pravilne tehnike vmetavanja lahko mladim igralcem tudi razložimo, da iz vmetavanja ni prepovedanega položaja ...) In če bo mlad igralec vmetavanje večkrat ponovil in ob tem razmišljal še o prepovedanem položaju, mu bo to prišlo v podzavest, ter bo to pričel izvajati avtomatsko.

O PNI in taktiki moštva je nesmiselno razmišljati samo pred pomembnimi tekmami oz. občasno. Menimo, da bi bilo potrebno o tem razmišljati vsako vadbo, da stvari postanejo avtomatizem. Zato lahko potrdim hipotezo H2.

- **H3: Z boljšim poznavanjem pravil nogometne igre bi se zmanjšalo število konfrontacij s sodniki.**

Slika 16. Konfrontacije s sodniki.

Z odgovori na deveto vprašanje ankete smo dobili potrditev hipoteze H3, da bi se zmanjšalo število konfrontacij s sodniki, če bi akterji tekme bolje poznali pravila nogometne igre. Kar 82% vprašanih trenerjev odgovarja, da bi se število nesoglasij s sodniki zmanjšalo. Da se ne bi nič spremenilo meni 18% trenerjev. Nihče pa ni bil mnenja, da bi se število konfrontacij povečalo.

Velik odstotek odgovorov o zmanjšanju konfrontacij (82%) gre pripisovati preprosti razlagi, da če nekaj poznaš in veš, da je tako prav, se enostavno o tem ne boš prepiral, četudi se morda na prvi pogled zdi odločitev zelo neobičajna.

Glede 18% vprašanih trenerjev, kateri z boljšim poznavanjem PNI ne pričakujejo sprememb, pa si lahko razlagamo samo na en način, in ta je, da so pač to takšne vrste igralci/akterji, ki vedno iščejo konfrontacijo. Pesimisti po naravi, ki v vsem vidijo samo najslabše. Za takšne v športu ni prostora in nimajo prihodnosti.

V to skupino 18% sodijo tudi igralci/akterji, ki na situacije odreagirajo v afektu, žaru borbe. Tem ne gre zameriti, saj so v želji po dosegu pozitivnega rezultata pod vplivom močnih čustev, katere težko obvladujejo. Seveda je obvladovanje čustev odlika kvalitetnih igralcev, vendar se tudi ti včasih zlomijo in naredijo napačno dejanje.

Število konfrontacij s sodnikom pa bi se logično povečalo samo v primeru, da bi igralci detajlno poznali PNI, sodnik pa bi si privoščil namerno napako. Tudi to se je v nogometu žal že zgodilo. Od takšnih namernih napak je potrebno bežati in o njih niti ne razmišljati, kaj šele udejanjati. Enako velja tudi za igralce in druge akterje tekme, ki se poslužujejo legalnih in nelegalnih stav in tako načrtnega prirejanja izidov. To je velika »rak rana« ne samo nogometa, temveč celotnega športa. Da bi zamaskirali svoje ravnanje in namerne napake zakrili, iščejo krivce pri nekemu tretjemu in tu so velikokrat krivi sodniki. Proti njim se odzovejo s konfrontacijo.

4 SKLEP

Cilji diplomske naloge je bil ugotoviti, kakšno je poznavanje pravil nogometne igre med trenerji oz igralci, kako učinkovito to uporabljajo v praksi, na tekmah in med vadbenim procesom, Koliko časa sploh posvečajo izobraževanju iz tega področja, kako spoštujejo fair play glede na izrabo pravil, ter kako je s konfrontacijami med igralci in sodniki.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo ugotovili, da je znanje med slovenskimi trenerji dokaj dobro, med igralci malo manj. Kljub temu da je znanje iz pravil igre dokaj dobro, pa je med trenerji in igralci premalo pogovora o PNI med procesom treniranja, kar je že eden od razlogov za slabše poznavanje pravil med igralci. Igralci posvečajo znanju iz PNI premalo pozornosti. Večino znanja igralci dobijo od starejših, bolj izkušenih soigralcev ter iz situacij, ki se jim pripetijo na samih tekmah.

Fair play je močna besedna zveza, ki je močno zasidrana med športniki, vsaj ko se o njej pogovarjajo. Vsi jo zelo spoštujejo. Pojavi pa se vprašanje, ali ne bi z izkoriščanjem poznavanja pravil res ne posegli v duh fair playa? Sam osebno mislim, da bi. Obstajajo pravila, katera si vedno lahko tolmačimo, kot nam odgovarja v danem trenutku. Igralci si torej za dosego uspeha prav tako sebi v prid priredijo pravila. Včasih jim to uspe, drugič spet ne. Kot v življenju: včasih ti uspe, včasih si pač za svoje početje kaznovan. In tako je tudi prav.

Tudi pri stavah gre na nek način za spoštovanje fair playa. Igralci ki se poslužujejo namernega prirejanja izida tekem ga zagotovo ne spoštujejo. Na žalost vseh so stave in posledično pranje denarja trenutno gotovo najpomembnejša poslovna dejavnost na svetu. S tem je povezan organiziran kriminal in mogoče je trenutno šport v svetu najlažja pot, s katero se lahko opere umazan denar. Poleg uradnih stavnic in drugih stavnih organizacij je zlasti v Aziji izjemno veliko nelegalnih stavnic brez vsakega nadzora. Za kriminalce športne stave niso osnovni vir zaslužka, ampak je cilj pranje denarja s čim manjšo izgubo. Če je običajno potrebno plačati za to 30 odstotkov davka, je prek nelegalnih športnih stav treba odšteti deset odstotkov ali manj, kar je v svetu kriminala zelo velik dodatni dobiček.

Moji nasveti trenerjem in igralcem so sledeči:

- *Več pozornosti posvečati samoizobraževanju iz področja PNI.*
- *Vključevati poznavanje PNI v vadbeni proces in na ta način izobraževati igralce.*
- *Spodbujati igralce k izobraževanju PNI.*
- *O taktiki moštva razmišljati tudi skozi poznavanje PNI in s tem taktiko moštva dvigniti na višji nivo.*
- *Ohranjati duh »fair playa« kljub uporabi PNI v taktiki moštva.*
- *Ne igrajte stav!!!*

Z diplomsko nalogo nisem želel nadzirati trenerskega dela in ocenjevati njihovega znanja o poznavanju PNI, temveč jih spodbuditi k razmišljanju, da je tudi ta segment zelo pomemben pri uspehu njihovega moštva. Nikakor ne trdim, da je ta faktor najpomembnejši, je pa zagotovo eden izmed posameznih delčkov v mozaiku uspeha. S poznavanjem PNI v detajle namreč lahko dvignemo taktiko moštva na višji nivo. Na najvišjih nivojih tekmovanja se poleg kvalitetne fizične in tehnične priprave ekipe vse več pozornosti posveča tudi taktičnemu pristopu, kjer ima izkoriščanje poznavanja pravil nogometne igre pomembno vlogo. Za zaključek bom navedel in opisal nekaj enostavnih, koristnih primerov, ki so povezani s taktiko moštva.

4.1 POSAMEZNI PRIMERI IZ POZNAVANJA PRAVIL

- UDAREC OD VRAT

Iz vidika taktike moštva ima ta pri udarcu od vrat najmanj dve možnosti, kako ga izvesti:

- Prva možnost je odigrati dolgo žogo na igralca na sredini igrišča, kateri poizkuša dobiti skok. Pri tem ima 50% možnosti, da žogo dobi. Nato pa ima ta zopet več možnosti, kaj narediti. To žogo lahko ustavi in odigra povratno žogo, lahko izvede samostojni prodor, tretja možnost pa je »iz prve« odigrati do svojih hitrih napadalcev, ki vtekajo v prazen prostor. Za to izvedbo se odločajo tehnično manj kakovostne ekipe, načeloma ekipe nižjega ranga tekmovanja, katere bi hotele

žogo čim prej spraviti bližje nasprotnikovemu голу in daleč od svojega. Odločajo se tudi ekipe, katere imajo relativno visoke igralce, z močnim odzivom, ki so sposobni dobiti takšen skok in ki imajo hitre igralce, kateri stečejo na morebitno podaljšano globinsko žogo.

- Druga, bolj sigurna opcija, pa je odigrati žogo na bok. Tu je verjetnost, da bo žoga ostala v posesti obrambnih igralcev 100%. Tehnično boljše ekipe največkrat izberejo to varianto. Največkrat so to ekipe, katere so sposobne izpeljati organiziran, kontinuiran napad. Takšne ekipe tudi nimajo visokih napadalcev, ki bi bili sposobni dobiti skok (Barcelona). Edina nevarnost te izvedbe se pojavi takrat, ko nasprotna ekipa zazna in preuči način izvedbe udarca od vrat. Nasprotna ekipa takrat s svojimi napadalci napravi pritisk globoko na nasprotni polovici, kar ekipo odvrne od klasične izvedbe na bok. Prisiljena je izbrati nestandardno možnost dolge žoge.

Tukaj pa se pojavi dobro poznavanje pravil nogometne igre. Poglejmo, kakšen je postopek izvedbe nadaljevanja igre ob izvedbi udarca od vrat in kdaj je žoga zopet v igri:

Postopek izvedbe udarca od vrat:

- Žogo z nogo udari igralec braneče se ekipe s katerekoli točke znotraj vratarjevega prostora.
- Nasprotniki se zadržijo izven kazenskega prostora, dokler žoga ni v igri.
- Igralec se žoge ne dotakne, dokler se je ne dotakne drugi igralec.
- Žoga je v igri, ko je z nogo udarjena neposredno izven kazenskega prostora v igrišču.

Torej, če ob upoštevanju detajlov glede izvedbe udarca od vrat analiziramo zadnjo alinejo, lahko ugotovimo, da bi bila ta izvedba v primeru, ko bi se obrambni igralec dotaknil žoge, še v kazenskem prostoru in ga ta ne bi zapustila, nepravilna. Udarec od vrat se mora v tem primeru ponoviti.

Pa se vrnimo na primer, ko moštvo odigra na bok in ga nasprotna ekipa s svojo visoko postavitvijo prisili v drug način izvedbe. Predlog za boljšo taktiko moštva je, da se kljub visoki postavitvi nasprotnih napadalcev izvede podaja na bok. V primeru, da bi napadalec, kateremu bi sledila celotna ekipa, napadel obrambnega igralca na boku, se le-ta izogne izgubi žoge na način, da se jo očitno dotakne še v kazenskem prostoru ter jo vrne vratarju. V tem primeru se bo sodnik seveda oglasil s piščalko ter nakazal, da se mora udarec ponoviti, ker žoga ni zapustila kazenskega prostora in tako ni bila v igri. Takrat pa je žoga seveda že pri vratarju, ki jo ponovno nastavi (žoga mora mirovati kjerkoli v vratarjevem prostoru) in hitro odigra na drugo stran, kjer je deficit napadalcev, ogromno prostora in tako onemogočena prva obrambna vrsta.

Zagotovo se ob vsem tem poraja vprašanje, ali je to dopustno z vidika »fair playa«. Če bi se takšna izvedba na tekmi dogajala ob vsakem udarcu od vrat, bi to zagotovo pritegnilo pozornost vseh. V kolikor pa bi se to izvedlo enkrat ali dvakrat na tekmo, bi bilo to še sprejemljivo. Tudi sodnik je v primerih, ko ne gre za stalno in kontinuirano kršitev, zelo nemočen. Reagirati bi samo v primeru stalne, ponavljajoče se kršitve (3x, 4x in več). V primerih, ko bi se na zgoraj opisan način izvedel vsak udarec od vrat in bi sodnik tak način izvedbe označil kot nešporten, nepošten, bi proti kršitelju reagiral na način, da bi ga opomnil.

Naj še dodam, da mora žoga pri vseh prekrških (direktnih ali indirektnih), ki so bili storjeni nad obrambnim igralcem v kazenskem prostoru, zapustiti kazenski prostor, da je ponovno v igri. To pa pomeni, da se zgoraj omenjena akcija lahko izvede tudi v teh primerih.

- NADAJEVANJE IZVEDBE PROSTEGA UDARCA PO DISCIPLINSKEM
KAZNOVANJU

Ko sodnik na tekmi presoja za kakšno vrsto prekrška gre, se odloča med malomarnim (dosojen je samo prekršek brez disciplinske kazni), brezobzirnim (dosojen je prekršek + opomin) in nasilnim prekrškom z uporabo prekomerne sile (dosojen je prekršek + izključitev). Kadar sodnik dosodi samo prekršek, je vedno mogoče dovoliti hitro izvedbo, pod pogojem, da žoga miruje na mestu prekrška, nasprotniki pa morajo biti ustrezno oddaljeni. Največkrat pa temu ni tako, saj skušajo na tak ali drugačen način ovirati izvedbo.

S poznavanjem pravil v povezavi s hitro izvedbo lahko ugotovimo, da hitra izvedba nikakor ne sme biti dovoljena, kadar sodnik poleg dosojenega prekrška izreče še disciplinsko kazen. Takrat se igra lahko nadaljuje samo z žvižgom sodnika. Skozi tekme, katere sodim, opažam, da večina igralcev stoji ali skače pred žogo, ker hoče preprečiti hitro izvedbo. Te nikakor ne more preprečiti, saj zanj ni pogojev. Obvezno je potreben pisk sodnika. Nasvet moštvu bi bil, da naj se ne trudijo preprečevati nemogočega ter naj raje zavzamejo svoj položaj v naslednji fazi branjenja in se tako organizirajo v obrambno postavitev. Veliko igralcev šele po pisku sodnika steče na svoj osnovni položaj ter tako zamuja pri pokrivanju. Poleg tega izgubljajo nepotrebno energijo s hitrim tekom, saj bi vse to lahko postorili prej, v hoji.

- ZAMENJAVA IGRALCA Z REZERVNIM IGRALCEM

Menjava igralcev je del taktike moštva in trener se skupaj s svojo strokovno ekipo odloča, kdaj med tekmo bo posegel po njej. Za menjavo se trenerji največkrat odločajo, kadar hočejo nekaj spremeniti v svojem moštvu. Vse pa je seveda odvisno od rezultata tekme, ali izgubljajo ali zmagujejo.

Kadar zmagujejo in hočejo zadržati rezultat, se trener velikokrat odloča za menjavo napadalca, za spočitega obrambnega igralca ali zveznega igralca. Takrat se menjave največkrat dogajajo zelo počasi in se nikomur iz te ekipe ne mudi. Trenerji največkrat želijo izvesti menjavo takrat, ko je zamenjani igralec daleč od središčne črte, kjer

mora novi rezervni igralec vstopiti na igrišče. Ta lahko vstopi šele potem, ko je zamenjani že zapustil igrišče. Zamenjani igralec seveda lahko zapusti igrišče kjerkoli. Vendar je v omenjenem primeru logično, da bo prišel do središčne črte, saj skuša svojemu moštvu pridobiti čim več časa. To seveda ni v duhu »fair play«, je pa del taktike moštva. Sodnik je na omenjene situacije pripravljen in zamenjanega igralca spodbuja k čim hitrejši zapustitvi igrišča. Če presodi, da je zapuščanje namenjeno zavlačevanju in izgubljanju igralnega časa, ga mora opomniti.

Obratno pa je seveda, kadar moštvo izgublja in želi doseči zadetek. Trener se takrat največkrat odloča za menjavo obrambnega igralca, za svežega napadalca oz zveznega igralca. Ob sami izvedbi menjave pa zopet nastopi poznavanje pravil. Zamenjanemu igralcu torej ni potrebno izstopiti pri središčni črti, temveč lahko izstopi kjerkoli in tako zmanjša čas, predviden za zamenjavo. Šele ko zamenjani zapusti igrišče, lahko vstopi novi.

Za vsako menjavo mora sodnik nadoknaditi najmanj 30 sekund. Naj še dodam, da je menjava izvršena v trenutku, ko novi igralec vstopi na igrišče in ne šele takrat, ko se postavi na svoj igralni položaj. Seveda je za nadaljevanje obvezen pisk sodnika, saj gre za daljšo prekinitev. Trenerji morajo biti na to pripravljeni in se ne smejo jeziti, če bi sodnik s piščalko dovolil nadaljevanje igre kljub temu, da novi igralec še ni zavzel svojega igralnega položaja. Naj še enkrat poudarim, da je menjava del taktike moštva in trener se kot strateg sam odloča, kdaj jo bo izvedel in kako jo bo izvedel.

- OFSAJD ali PREPOVEDAN POLOŽAJ

Ofsajd je eno od pravil, ki je zelo kompleksno in v veliki meri prepuščeno presoji sodnika. Če se igralec nahaja v prepovedanem položaju in ne vpliva na nikogar, zagotovo ne bo kaznovan z ofsajdom. Sodnik bo dosodil ofsajd samo v primeru, kadar se bo ta igralec nahajal v ofsajd položaju ter namerno ali nenamerno vplival na igro nasprotnega igralca s tem, da bo naredil gib ali kretnjo, katera bi po sodnikovemu mišljenju zmotila nasprotnika. Pri vsem tem pa je pomembno, da je zadnji z žogo igral soigralec napadalca.

Zelo pomembna je razdalja do obrambnih igralcev, da še lahko govorimo o vplivu nanje. Razdalja se spreminja s hitrostjo gibanja igralcev in žoge. Večja kot je razdalja, manj je možnosti za vpliv na nasprotnika.

Če napadalec namerno steče globoko v ofsajd položaj in s tem namerno izsili ofsajd položaj (10m in več), da bi s tem zavedel obrambne igralce, zaradi tega ne bo kaznovan z ofsajdom, saj se smatra, da je razdalja dovolj velika, da nikogar ne zmoti.

V kolikor pa bila ta razdalja manjša (manj kot 5m), pa bi že lahko govorili o vplivu in posledično o ofsajdu. Še posebej v primeru, ko bi obrambni igralec slabo posredoval, ker bi hotel preprečiti podajo in bi žoga kljub temu prišla do napadalca.

Nikakor pa slabo posredovanje branilca ne velja za prvi primer, kjer je veliko večja razdalja. Kljub slabemu posredovanju se smatra, da je bil pri tem neoviran. Za »slabo« posredovanje branilca se zato nikakor ne more okriviti napadalca. Bil je enostavno predaleč.

S poznavanjem te podrobnosti bi napadalci z vtekanjem globoko v prostor lahko zavajali branilce, v kombinaciji z drugim soigralcem napadalcem, ki pa bi prihajal z druge strani, kateri pa pred tem ne bi bil v ofsajd položaju. Pomembno je vedeti, da bi se kakršnokoli nadaljnje oviranje obrambnega igralca smatralo za vpliv in ofsajd. Tudi če bi igralec, ki je bil globoko v ofsajd položaju, tam samo obstal in vidno ne želel igrati z žogo, vendar pa bi s svojim položajem prisilil obrambnega igralca k spremembi smeri gibanja, se bo to smatralo za oviranje in dosodilo ofsajd. Ta igralec se mora izogibati kakršnemu koli kontaktu oz. oviranju obrambnih igralcev. Če bi bil ta igralec preblizu vratarju in bi mu s svojim telesom zatiral pogled, bi se dosodil ofsajd.

5 VIRI

- Elsner, B. (2004). Nogomet, teorija igre. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Smrdu, M., Pinter, S. in Hosta, M. (2005). Športna morala. Ljubljana: Zavod za fair play in strpnost v športu.
- Smrdu, M. (2002). Nekateri vidiki fair playa in etike pri slovenskih olimpijskih športnikih (Sydney, 2000). Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
- Šajn, V. (2007). Pravila nogometne igre. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije.
- Šajn, V. (2015). Pravila nogometne igre 2015. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije.
- Usposabljanja, Šolanja trenerjev, (20. 7. 2016). Pridobljeno 20. 7. 2016, iz <http://www.nzs.si/NZS/Trenerji/Usposabljanja>
- Opis poklica, športni trener, (19. 7. 2016). Povzeto 19. 7. 2016, iz http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Filter=&Kljuc=1263
- 10 Pravil Fair play igre (14. 7. 2016). Pridobljeno 14. 7. 2016, iz <http://www.nogometni-trener.com/2009/01/139/>

6 PRILOGE

Prilagam lastno sestavljen anketni vprašalnik o poznavanju pravil nogometne igre med trenerji.

Poznavanje pravil nogometne igre v povezavi s taktiko moštva

Spoštovani trenerji,

sem Matej Jug, mednarodni nogometni sodnik, študent Fakultete za šport in pišem diplomsko nalogo z naslovom "Poznavanje pravil nogometne igre-PNI in uporaba letih pri taktiki moštva." Namen raziskave je ugotoviti, kako dobro nogometni trenerji poznajo PNI in kako učinkovito jih izkoriščajo v praksi kot del taktike moštva. Vaše sodelovanje je za raziskavo ključno, saj le z vašimi odgovori lahko dobim podatke, ki mi bodo pomagali pri pisanju diplome.

Anketa je anonimna, za izpolnjevanje boste porabili 2 minuti časa. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno in analizirani na splošno in nikakor na osnovi odgovorov posameznika. Uporabljeni bodo za pripravo izključno te diplomske naloge, ki nikakor nima namena iskati neznanja med trenerji in s tem omadeževati vašega ugleda.

Za vaše sodelovanje in dragocen čas se vam prijazno zahvaljujem.

Matej Jug

Email za dodatne informacije - jugac1@gmail.com

1. Katero trenersko licenco imate?

- PRO & PRO UEFA
- A
- B
- C

2. Koliko let že delujete kot nogometni trener?

- manj kot 5 let
- od 6 do 10 let
- od 11 do 15
- več kot 15

3. Kateri nivo tekmovanja vodite?

- 1.SNL
- 2.SNL
- 3.SNL,1.SML,1.SKL
- Drugo

4. Kako dobro poznate pravila nogometne igre - PNI?

- Zelo slabo
- Slabo
- Dobro
- Zelo dobro
- Odlično

5. Kolikokrat v letu osvežite znanje iz PNI ?

- Nikoli
- 1x
- 2x
- 3x ali več

6. Ali kdaj izkoristite poznavanje pravil igre pri taktiki moštva?

- Nikoli
- Samo na pomembnih tekmah
- Vsako tekmo

7. Ali se v procesu treniranja pogovarjate z igralci o PNI?

- Nikoli
- Občasno
- Vsako vadbo
- Pred pomembnimi tekmami

8. Kako dobro igralci poznajo PNI ?

- Zelo slabo
- Slabo
- Dobro
- Zelo dobro
- Odlično

9. Ali bi boljše poznavanje PNI med igralci zmanjšalo konfrontacije s sodniki?

- Ostalo bi enako.
- Bil bi jih manj.
- Bil bi jih več.

10. Ali bi za dosego željenega uspeha prekršili načela fair playa in obšli PNI?

- Nikoli
- Vedno
- Samo na pomembnih tekmah